

Bijlage V**Augustus 2020 – Rianne Golverdingen****Doorgaande lijn t.a.v. leesonderwijs (VVE - tot VO)**

Deze lijn is een vertaling van het Protocol leesproblemen en Dyslexie; de werkwijze binnen het Samenwerkingsverband om te komen van basisondersteuning (niveau 1,2,3) naar extra ondersteuning (niveau 4,5).

Zorgniveau	Onderwijscontinuüm	Continuüm van zorg	Wie?	Hulp op dit niveau
0	VVE Vroeg- en voorschoolse educatie	Goede voorbereiding op lees- en spellingonderwijs	Pedagogisch medewerker Groepsleerkracht groep 1 en 2	Het doel is om peuters met een mogelijke (taal)achterstand beter voor te bereiden op de basisschool en (samen met de basisschool / groep 1 en 2) er voor te zorgen dat kleuters zonder achterstand naar groep 3 kunnen.
1	Basisarrangement	Goed lees- en spellingonderwijs binnen de groep 1.-kwaliteit instructiegedrag en klassenmanagement 2.-juist gebruik van effectieve methodes voor lezen en spellen 3.-gebruik llvs	groepsleerkracht	Goed lees- en spellingonderwijs met aandacht voor verschillen in leerbehoeften
2	Intensief arrangement	Extra zorg in de groep door uitbreiding van instructie- en oefentijd 4.-vaststellen van potentiële uitvallers en aanpak binnen de groep	groepsleerkracht	Intensivering van lees- en/of spellingonderwijs door uitbreiding instructie- en oefentijd
3	Zeer intensief arrangement	Specifieke interventies ondersteund en/of uitgevoerd door de specialist in de school 5.-vaststellen ln. met ernstige lees- en/of spellingproblemen en instructie individueel of in kleine groepjes 6.-vaststellen van achterstand en hardnekkigheid: vermoeden van dyslexie	groepsleerkracht en/of leesspecialist	Verdere intensivering van het lees- en/of spellingonderwijs door inzet van specifieke interventies
4	Zeer intensief arrangement +zorg	Diagnostiek en behandeling in instituut	externe behandelaar	Externe behandeling

		7.-vaststellen van dyslexie (psychodiagnostisch onderzoek) 8.-gespecialiseerde dyslexiebehandeling		
5	Vervolgarrangement	Ondersteuning binnen de midden- en bovenbouw van de basisschool na stellen van diagnose en behandeling 9.-inzet gespecialiseerd digitale hulpmiddel Textaid 10.- coachingsgesprekken tussen specialist binnen de school en de leerling (Lezen Retour)	leesspecialist binnen de school	Door op verschillende niveaus in het continuüm van ondersteuning effectief onderwijs te verzorgen zorgt de school ervoor dat de kinderen verzekerd zijn van ondersteuning tijdens de gehele schoolloopbaan; niet alleen op het gebied van technisch lezen maar ook op het gebied van de sociaal- en emotionele ontwikkeling van de leerling. Zorgdragen voor het welbevinden van de leerling.
6.	Overstap van PO naar VO	Ondersteuning bij de overstap van de leerling van PO naar VO 10.- dossieroverdracht 11.-inzet gespecialiseerd hulpmiddel Textaid 12.- coachingsgesprekken tussen de specialist binnen het VO (Lezen Retour) en de leerling 13. Het dossier van een leerling met vermeende dyslexie gaat richting poortwachter EED via AT-VO	basisschool en vo leesspecialist vo leesspecialist vo Leesspecialist vo/ BPO met specialisme lezen/ AT-VO/ poortwachter	Goede overdracht van PO naar VO. De VO school draagt zorg voor goede ondersteuning van de dyslectische leerling. 10,11,13 gerealiseerd 12 in ontwikkeling * Niveau 12 is in ontwikkeling. De scholen binnen SPA hebben reeds meegedaan met Lezen Retour. Schooljaar 2020-2021 volgen de scholen in H-I-A en Zwijndrecht.

Zorgniveau 0: Goede voorbereiding op het onderwijs binnen de voorschool.

Vanuit de GOAB gelden kunnen kinderen binnen de vijf gemeenten van ons SWV een indicatie krijgen op grond van taalachterstand. Hier wordt OOGO over gevoerd. De criteria waarop een indicatie afgegeven worden verschillen van gemeente tot gemeente. Binnen elke gemeente is een werkgroep VVE waar de gemeente, de instellingen voor kinderenopvang, scholen en het SWV aansluiten. Er wordt doelgericht gewerkt zowel in de voorschool als in de vroegschool (groep 1,2).

Zorgniveau 1: Goed onderwijs

Ten eerste is het van belang dat er op school goed onderwijs in klassenverband wordt aangeboden. Het gaat hier om aantoonbaar kwalitatief goed onderwijs.

Voorwaarden voor het geven van goed onderwijs zijn goed instructiegedrag en goed klassenmanagement.

Er moeten effectieve methoden worden gebruikt en er moet voldoende tijd aan lezen en spelling besteed worden. De ontwikkeling wordt systematisch gevolgd aan de hand van toetsen en observaties.

Dit alles valt onder zorg op niveau 1: goed lees- en spellingonderwijs.

Zorgniveau 2: Intensivering - extra instructie- en oefentijd

Er zijn altijd leerlingen in een klas die onvoldoende oppikken van het klassikale onderwijsaanbod.

Het is daarom belangrijk dat er adequate differentiatie van het onderwijs plaatsvindt.

Er wordt extra hulp geboden, met name voor de 25% zwakste lezers en spellers (leerlingen die scoren op D- of E-niveau).

Dit betekent dat er extra effectieve leertijd wordt ingericht voor deze leerlingen.

Deze leerlingen ontvangen bovenop de basisinstructie en verwerking zorg op niveau 2: intensivering van het onderwijs door uitbreiding van instructie- en oefentijd.

Zorgniveau 3: Verdere intensivering - inzet specifieke interventies

Sommige leerlingen hebben naast verlengde instructie en begeleide in-oefening ook intensieve begeleiding in een kleine groep of individueel nodig.

Het gaat hier om de ongeveer 10% zwakste lezers (leerlingen die scoren op E-niveau).

Deze leerlingen krijgen bovenop zorg op niveau 1 en 2, zorg op niveau 3: verdere intensivering door de inzet van specifieke interventies. Een uur in de week door een gespecialiseerde leerkracht.

Zorgniveau 4: Diagnostiek en behandeling in zorginstituut

Het gaat hierbij om leerlingen die een dusdanige achterstand hebben dat diagnostiek en behandeling in een zorginstituut nodig is.

De school verwijst een leerling door naar de zorg wanneer er een vermoeden van dyslexie bestaat. Deze verwijzing gaat volgens een afgesproken route.

De school levert een compleet dossier aan bij de poortwachter. De poortwachter geeft na bestudering van het dossier door aan de school of de leerling door mag voor onderzoek en vergoede zorg.

De zorgaanbieder voert psychodiagnostisch onderzoek uit (dyslexie wordt wel/niet vastgesteld) en er volgen evt. behandelingen.

Er is tussentijdse afstemming tussen de behandelaar en de school. Na de laatste behandeling is er een overdracht van de behandelaar naar de school. Naar de leesspecialist die Lezen Retour gevolgd heeft.

Binnen SWV Drechtsteden worden ook kinderen doorgestuurd voor onderzoek als er gedacht wordt aan een meer- of hoogbegaafde leerling met vermoeden van dyslexie en er worden soms ook kinderen doorgestuurd voor onderzoek waarbij sprake is van co-morbiditeit (vermeende dyslexie en een andere diagnose) mits de gestelde diagnose onder controle is door bijv. medicatie.

Zorgniveau 5: Vervolgarrangement.

Het gaat hierbij om ondersteuning van een leerling met een dyslexieverklaring evt. Wel/niet gevolgd door behandelingen.

Lezen Retour. Het gaat hierbij om ondersteuning van een leerling nadat onderzoek en vergoede zorg heeft plaatsgevonden. De start van dit traject bestaat uit een goede overdracht van de zorgverlener naar de coach die de training Lezen Retour heeft gevolgd. Vaak de IB of de taal/leesspecialist in de school.

Eind schooljaar 2019-2020 hebben alle scholen voor regulier onderwijs in SPA een begeleider die het coachings-traject Lezen Retour heeft gevolgd (zie notitie Lezen Retour) zodat de leerling met een dyslexieverklaring zowel op gebied van leesontwikkeling als sociaal- en emotionele ontwikkeling voldoende begeleiding ontvangt en er een goede overstap richting het VO voorbereid wordt.

Vanaf een nog nader te bepalen moment zal er samen met de scholen afspraken gemaakt worden hoe we de kinderen die een coachingstraject Lezen Retour hebben gevolgd 'meenemen' naar de overdracht met de VO school. Vanaf schooljaar 2020-2021 start de gemeenten Zwijndrecht en H-I-A met Lezen Retour.

Textaid/of ander digitaal hulpmiddel.

Het gaat hierbij om ondersteuning van een leerling met een dyslexie-verklaring middels inzet van een digitaal hulpmiddel. Vanaf jan. 2019 is er op vier scholen voor PO en drie scholen voor VO gewerkt met TextAid van Woordhelder (proefperiode van 2 ½ maand). In de maand april 2019 vond er een evaluatie plaats. De scholen gaven aan zeer prettig gewerkt te hebben met Textaid. Eind schooljaar 2019-2020 is het besluit genomen om alle scholen de mogelijkheid te geven om vanuit de gelden van het SWV kinderen met een dyslexieverklaring en NT2 leerlingen accounts aan te vragen bij Woordhelder. Alle scholen hebben een account aangevraagd (behalve de scholen OZHW en de Toermalijn) en er zijn infobijeenkomsten gevolgd die in de eerste helft van cursusjaar 2019-2020 georganiseerd zijn geweest.

Zorgniveau 6: Overstap van PO naar VO.

Het gaat hierbij om de overstap van PO naar VO. Er wordt voor de leerlingen met een dyslexieverklaring een goede overstap gemaakt van PO naar VO.

Er vindt een overdracht plaats van PO naar VO. De wijze waarop dit gaat verschilt van PO school tot VO school. We gaan er van uit dat er een warme overdracht plaatsvindt. We hopen dat de VO school zorg draagt dat bij alle docenten van de leerling bekend is dat de leerling te maken heeft met dyslexie en wat hij/zij nodig heeft (vergroting, bepaalde lichtinval, hulp van een klasgenoot....).

Van belang voor de leerling binnen het VO: Kan de leerling op het VO terugvallen op een gespecialiseerd digitaal hulpmiddel. Hetzelfde hulpmiddel vanuit de vorige school van de leerling. Textaid.

Van belang voor de leerlingen binnen het VO: Krijgt de leerling voldoende ondersteuning/coaching door een gespecialiseerde docent. Het gaat hierbij om ondersteuning van de leerlingen met een dyslexieverklaring door de mentor/gespecialiseerde docent /ZOCO vanuit het VO.

Van belang voor de leerling binnen het VO: Is er bij de docenten van de leerling met dyslexie voldoende kennis van dyslexie. Wordt er gewerkt met het Protocol. Met Textaid.

Binnen het VO is nodig dat de mentor/gespecialiseerde docent/ZOCO op de hoogte is van het coachingstraject Lezen Retour.

Binnen SWV Noordelijke Drechtsteden is een BPO-er aangewezen die zich zal specialiseren op het gebied van lezen.